

XII. Główne kierunki zmian oraz podstawowe rodzaje ryzyka w działalności Grupy BRE Banku

XII.1. Główne kierunki zmian w obszarze ryzyka

Grupa BRE Banku zarządza ryzykiem w oparciu o wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe, formułując strategię, polityki oraz różnego rodzaju wytyczne w zakresie zarządzania ryzykiem.

W roku 2012 Zarząd Banku przyjął Strategię Zarządzania Ryzykiem, będącą wyznacznikiem strategicznych celów obszaru ryzyka i wprowadził do funkcjonowania zestaw strategicznych miar ryzyka, oparty na koncepcji zdolności absorpcji ryzyka.

W dniu 4 lipca 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) we współpracy z Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin) udzieliły warunkowej zgody na stosowanie przez BRE Bank zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (metoda AIRB), na potrzeby obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego dla portfela korporacyjnego oraz portfela detalicznych kredytów hipotecznych przy zastrzeżeniu, że do momentu spełnienia warunków o istotności wysokiej określonych w powyższej decyzji, całkowity wymóg kapitałowy obliczony przy wykorzystaniu metody AIRB musi być utrzymywany na poziomie uwzględniającym 100% wartości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego obliczonego przy zastosowaniu metody standardowej.

BRE Bank zrealizował wszystkie warunki o istotności wysokiej określone w decyzji BaFin i KNF dotyczącej stosowania metody AIRB. W kalkulacji skonsolidowanego współczynnika wypłacalności, zarówno Grupy, jak i Banku na dzień 31 grudnia 2012, uwzględniono całkowity wymóg kapitałowy wyznaczony z zastosowaniem metody AIRB dla ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 5 do Uchwały Nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 roku (z późniejszymi zmianami), bez ograniczeń w postaci dodatkowych wymogów kapitałowych wynikających z warunków określonych w decyzji BaFin i KNF dotyczącej stosowania metody AIRB.

Ponadto, w dniu 27 sierpnia 2012 roku BaFin, we współpracy z KNF, wyraził zgodę na stosowanie przez BRE Bank Hipoteczny SA metody wewnętrznych ratingów w zakresie przypisywania ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego do kategorii ryzyka (metoda IRB slotting approach) do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

Zastosowanie metody wewnętrznych ratingów ma na celu zwiększenie elastyczności procesu zarządzania ryzykiem i kapitałem, uzależniając wartość alokowanego kapitału od poziomu ryzyka. Optymalizacja alokacji kapitału jest kluczowym elementem realizowanego w BRE Banku projektu RAPM (Risk Adjusted Performance Measures), angażującego jednostki organizacyjne z obszaru ryzyka, finansów i biznesu.

XII.2. Podstawowe rodzaje ryzyka w działalności Grupy BRE Banku

Zarząd BRE Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie, iż BRE Bank zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka, wynikającymi z realizacji przyjętej strategii biznesowej.

W ramach funkcjonującego w Grupie procesu inwentaryzacji ryzyka, realizowanego na podstawie zasad określonych w ICAAP (tzn. procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, z ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process), w 2012 roku zidentyfikowano w działalności Grupy następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko biznesowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko kapitałowe,
- ryzyko ubezpieczeniowe,
- ryzyko reputacji,
- ryzyko strategiczne.

BRE Bank, w ramach procesu ICAAP, monitoruje wszystkie powyższe rodzaje ryzyka. Z uwagi na specyfikę oraz charakterystykę portfela, w niniejszym rozdziale zostaną przedstawione zasady związane z procesem monitorowania ryzyka kredytowego, operacyjnego, płynności, rynkowego w księdze handlowej i stopy procentowej księgi bankowej w ramach Grupy BRE Banku, w oparciu o miary ryzyka stosowane w BRE Banku, przy równoczesnym uwzględnieniu różnic wynikających z rodzaju i skali działalności realizowanej przez podmioty z Grupy.

XII.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest najważniejszym rodzajem ryzyka, jakie podejmuje Grupa BRE Banku, dlatego znaczną uwagę poświęca się zarządzaniu nim. BRE Bank sprawuje również kontrolę nad ryzykiem kredytowym w spółkach Grupy generujących ten rodzaj ryzyka.

Pomiar i monitorowanie ryzyka kredytowego i jego pochodnych (rezydualne, koncentracji) w ujęciu portfelowym przeprowadzany jest w BRE Banku w oparciu o oczekiwaną stratę (ang. Expected Loss) oraz kredytową wartość narażoną na ryzyko (ang. Credit Value at Risk), wyznaczaną na bazie rozszerzonego modelu CreditRisk+ (ECVaR), uwzględniającego zjawiska korelacji pomiędzy branżami gospodarczymi. W celu bieżącego monitorowania ryzyka kredytowego weryfikacji podlegają wewnętrzne oceny ratingowe oraz zdarzenia „default”, zgodnie z definicjami Bazylei II oraz MSSF.

W modelu ECVaR przedmiotem modelowania jest zarówno częstotliwość (ang. frequency) jak i dotkliwość / skala (ang. severity) strat indywidualnych uwarunkowanych między innymi wielkością ekspozycji. Dzięki temu obciążenia kapitałowe przypadające na poszczególnych klientów rosną w sposób ponadproporcjonalny wraz ze wzrostem zaangażowania klienta. Ta cecha sprawia, że model dobrze identyfikuje koncentrację ryzyka.

Jedną z metod ograniczania ryzyka kredytowego jest system podejmowania decyzji kredytowych przez odpowiednie organa decyzyjne. Kryterium kwalifikującym daną sprawę do rozpatrzenia przez właściwy organ decyzyjny jest kwota zaangażowania oraz poziom ryzyka związanego z klientem i realizowaną transakcją (rating wewnętrzny). Wrażliwość modelu ECVaR na wielkość indywidualnych ekspozycji umożliwia wykorzystanie go do pomiaru i aktywnego operacyjnego zarządzania wielkością ryzyka koncentracji podmiotowej (uwzględnienie alokowanej wartości kapitału ekonomicznego do danego zaangażowania jako dodatkowej miary ryzyka w procesie decyzyjnym). Identyfikacja zwiększonej wartości ECVaR, generowanej przez dane zaangażowanie, jest przesłanką podwyższenia właściwego poziomu decyzyjnego o szczebel wyższy niż wynikałoby to ze standardowej procedury opartej o rating Expected loss i wielkość zaangażowania. Potencjalna wielkość ECVaR jest szacowana już w chwili strukturyzacji limitu dla klienta, co pozwala podejmować decyzję kredytową w oparciu o wstępną kalkulację przyszłego ryzyka koncentracji, rating klienta i proponowane warunki transakcji (wolumen, zabezpieczenia i tenor transakcji). W ten sposób BRE Bank nie podejmuje nadmiernego ryzyka w trakcie budowy i rozwoju

portfela, tzn. redukuje (zamykanie pozycji) / ogranicza ryzyko kredytowe poprzez dywersyfikację portfela kredytowego.

Dodatkowym narzędziem oceny ryzyka kredytowego są testy warunków skrajnych, które uzupełniają pomiar ryzyka metodą kredytowej wartości zagrożonej. Analizy wpływu warunków skrajnych na wartość kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka kredytowego przeprowadzane są co kwartał.

Testy warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego mają dwa niezależne wymiary analizowane zarówno oddzielnie, jak i łącznie:

- analiza wrażliwości wskazań modelu ECVaR na założenia dotyczące zjawisk kredytowych (np. korelacja) – są to tzw. testy parametryczne,
- analiza skrajnych wielkości strat kredytowych przy założeniu niekorzystnej sytuacji makroekonomicznej – są to tzw. testy makroekonomiczne, w których model ekonometryczny prognozuje wielkości parametrów wsadowych do modelu kapitału ekonomicznego (PD, LGD) na bazie założeń Głównego Ekonomisty odnośnie kształtowania się parametrów makro w przypadku scenariusza negatywnego rozwoju sytuacji gospodarczej. Parametry ryzyka skonstruowane według powyższego scenariusza są podstawą wyliczeń kapitału ekonomicznego zarówno przed, jak i po uwzględnieniu założeń testów parametrycznych.

XII.3.1. Jakość portfela kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2012 roku, wśród kredytów i pożyczek (brutto) udzielonych klientom, należności, które utraciły wartość stanowiły 5,2% wobec 4,7% na koniec 2011 roku. Rezerwa utworzona na należności od klientów wzrosła z 2 388,3 mln zł na koniec grudnia 2011 roku do 2 528,5 mln zł na koniec 2012 roku, z czego 198,7 mln zł stanowiła rezerwa na poniesione nieujawnione straty (Incured but Not Identified – IBNI) wobec 212,4 mln zł na koniec 2011 roku.

Poziom pokrycia należności, które utraciły wartość rezerwami wyniósł 64,1% wobec 66,2% na koniec 2011 roku.

W 2012 roku w BRE Banku spadła liczba wystawionych tytułów egzekucyjnych w stosunku do klientów korporacyjnych z 256 w 2011 roku do 208. Natomiast w Bankowości Detalicznej wystawiono 25 548 tytułów egzekucyjnych wobec 10 804 w 2011 roku.

Poniższe zestawienie ukazuje jakość portfela kredytowego Grupy BRE Banku w podziale na grupy klientów na koniec 2012 roku w porównaniu z 2010 i 2011 rokiem. Bardziej szczegółowe informacje na temat jakości i koncentracji portfela kredytowego zawarte są w och 3 i 22 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2012 rok.

Jakość portfela kredytowego Grupy BRE Banku	31.12.2012	31.12.2011
	w mln zł	w mln zł
Należności od klientów - zaangażowanie brutto ogółem	69 587,8	70 239,8
Należności bez utraty wartości	65 955,5	66 953,0
Należności, które utraciły wartość	3 632,3	3 286,8
Udział w portfelu należności, które utraciły wartość w %	5,2%	4,7%
Rezerwa utworzona na należności od klientów	2 528,5	2 388,3
Rezerwy utworzone na należności bez utraty wartości	198,7	212,4
Rezerwy na należności, które utraciły wartość	2 329,8	2 175,9
Współczynnik pokrycia rezerwami należności, które utraciły wartość	64,1%	66,2%
Współczynnik pokrycia rezerwami całego portfela kredytowego	3,6%	3,4%
Klienci indywidualni - zaangażowanie brutto	37 816,5	38 689,0
Należności bez utraty wartości	36 510,1	37 675,5
Należności, które utraciły wartość	1 306,4	1 013,5
Udział w portfelu należności, które utraciły wartość w %	3,5%	2,6%
Klienci korporacyjni - zaangażowanie brutto	28 405,4	27 890,3
Należności bez utraty wartości	26 079,5	25 618,4
Należności, które utraciły wartość	2 325,9	2 271,9
Udział w portfelu należności, które utraciły wartość w %	8,2%	8,1%
Pozostali klienci - zaangażowanie brutto	3 365,9	3 660,5
Należności bez utraty wartości	3 365,9	3 659,1
Należności, które utraciły wartość		1,4
Udział w portfelu należności, które utraciły wartość w %	-	0,04%

XII.4. Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie zdolności BRE Banku do wywiązania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności analizie poddawanych jest szereg miar ryzyka, z których podstawową jest luka niedopasowania. Obejmuje ona wszystkie aktywa, pasywa oraz pozycje pozabilansowe BRE Banku dla wszystkich walut w horyzontach czasowych ustalonych przez BRE Bank. Zapewnienie odpowiedniego poziomu płynności Banku realizowane jest poprzez aktywne zarządzanie strukturą przyszłych przepływów pieniężnych oraz utrzymywaniu odpowiedniego poziomu bufora

płynnościowego. W 2012 roku BRE Bank utrzymywał wysoki poziom nadwyżki płynnościowej, adekwatny do potrzeb wynikających z aktywności Banku i aktualnej sytuacji rynkowej, w postaci portfela płynnych papierów skarbowych i pieniężnych, dla których istnieje możliwość zastawu bądź sprzedaży w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości.

Zgodnie z Uchwałą KNF nr 386/2008, w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, BRE Bank kalkuluje zdefiniowane w Uchwale nadzorcze miary płynności. W 2012 roku nadzorcze limity na miary płynności, zarówno krótkoterminowej, jak i długoterminowej, nie były przekraczane. Na koniec 2012 roku wielkość miary M2 wyniosła 1,94, natomiast miara M4 była na poziomie 1,2. Ponadto zgodnie z wymogami Uchwały, BRE Bank dokonuje pogłębionej analizy płynności długoterminowej oraz ustala wewnętrzne limity zaangażowania w aktywa długoterminowe. Badana jest również stabilność i struktura źródeł finansowania, w tym poziom osadu i koncentracji dla depozytów terminowych i rachunków bieżących. Dodatkowo, Bank monitoruje zmienność pozycji bilansowych i pozabilansowych, w szczególności otwartych linii kredytowych i limitów na rachunkach.

Ciągłej analizie podlega nie tylko płynność w warunkach normalnych, ale również przy założeniu potencjalnego zagrożenia jej utraty. W celu określenia wytrzymałości BRE Banku na niekorzystne, istotne zdarzenia przeprowadzane są analizy scenariuszowe obejmujące skrajne założenia dotyczące zarówno funkcjonowania rynków finansowych, jak i zjawisk behawioralnych dotyczących klientów BRE Banku (Bank posiada ustalone procedury działania na wypadek zagrożenia utraty płynności finansowej).

W 2012 roku płynność i finansowanie BRE Banku pozostawały na bezpiecznym poziomie. Sytuacja płynnościowa była ściśle monitorowana i utrzymywana na adekwatnym do potrzeb poziomie poprzez dostosowywanie poziomu bazy depozytów i uruchamianie dodatkowych źródeł finansowania w zależności od rozwoju akcji kredytowej i pozostałych potrzeb płynnościowych. W ciągu roku 2012 płynność mierzona wskaźnikiem kredytów do depozytów uległa poprawie z poziomu 125,1% na koniec 2011 roku do poziomu 115,7% na koniec 2012 roku. Długoterminowe działania Banku skoncentrowane są wokół wzrostu determinowanego przez możliwości finansowania oraz dochodowości biznesu. W celu zapewnienia płynności BRE Bank dywersyfikuje stabilne źródła finansowania według grup klientów, produktów i walut przy jednoczesnej optymalizacji bilansu pod kątem rentowności.

XII.5. Ryzyko rynkowe

Organizując procesy zarządzania ryzykiem rynkowym BRE Bank kieruje się zasadami i wymaganiami określonymi w uchwałach oraz rekomendacjach KNF, które dotyczą zarządzania ryzykiem rynkowym, w szczególności Rekomendacjami A oraz I.

Naczelną zasadą organizacji procesu zarządzania ryzykiem rynkowym jest oddzielenie funkcji monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego od funkcji związanych z podejmowaniem i utrzymywaniem otwartych pozycji ryzyka rynkowego. Funkcje monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego są realizowane przez Departament Ryzyka (DRF) oraz Departament Kontroli Operacji Finansowych (BKF) w Obszarze Ryzyka Banku, który jest nadzorowany przez Dyrektora Banku ds. Zarządzania Ryzykiem, podczas gdy operacyjne zarządzanie pozycjami ryzyka rynkowego odbywa się w Departamencie Rynków Finansowych (DFM), w Biurze Maklerskim (BM) oraz w Departamencie Skarbu (DS), które podlegają członkowi Zarządu BRE Banku odpowiedzialnemu za obszar Bankowości Inwestycyjnej. BM jest jednostką organizacyjną BRE Banku, która została wyodrębniona ze struktur DFM i rozpoczęła działalność operacyjną w czerwcu 2012 roku. Ponadto, pozycje inwestycyjne wrażliwe na czynniki ryzyka rynkowego (na ceny akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych) są zarządzane w Departamencie Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS), funkcjonującym w obszarze Bankowości Korporacyjnej.

W prowadzonej działalności BRE Bank jest narażony na ryzyko rynkowe, czyli ryzyko niekorzystnej dla Banku zmiany bieżącej wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach Banku następującej w wyniku zmian czynników ryzyka rynkowego - stóp procentowych, kursów walutowych, cen papierów wartościowych, zmienności implikowanych instrumentów opcyjnych, oraz spread-ów kredytowych. BRE Bank identyfikuje ryzyko rynkowe na pozycjach zaliczanych do księgi handlowej wycenianych do wartości godziwej (metodą wyceny bezpośredniej lub metodą wyceny z modelu), które może się zmaterializować stratami mającymi swoje odzwierciedlenie w wyniku finansowym BRE Banku. Ponadto, Bank przypisuje ryzyko rynkowe pozycjom księgi bankowej, niezależnie od zasad kalkulacji wyniku na tych pozycjach stosowanych na potrzeby sprawozdawczości rachunkowej. W szczególności, w celu odwzorowania ryzyka stóp procentowych produktów obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej o nieokreślonym terminie przeszacowania odsetek lub o stopach administrowanych przez BRE Bank, Bank stosuje modele tak zwanych portfeli replikujących. Miary ryzyka rynkowego pozycji odsetkowych księgi bankowej są wyznaczone modelami wartości bieżącej (NPV – net present value). Kwantyfikacja ekspozycji na ryzyko rynkowe odbywa się przez pomiar wartości zagrożonej (ang. Value at Risk - VaR), wyznaczanie wartości testów warunków skrajnych, a także analizy scenariuszowe oparte na zachowaniach rynków, które miały miejsce podczas przeszłych kryzysów finansowych.

Ryzyko rynkowe, w szczególności ryzyko stóp procentowych księgi bankowej, jest kwantyfikowane również przez wyznaczanie wartości zagrożonego dochodu odsetkowego (ang. Earning at Risk - EaR) dla portfela bankowego.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko rynkowe decyzjami Komitetu ds. Ryzyka Banku ustanawiane są limity VaR oraz limity (mające charakter liczb kontrolnych) na test warunków skrajnych w podziale na odpowiednie portfele BRE Banku.

Wartość zagrożona

W 2012 roku ryzyko rynkowe Banku mierzone wartością zagrożoną VaR (w horyzoncie jednodniowym, na poziomie ufności 97,5%) utrzymywało się na umiarkowanym poziomie w relacji do limitów VaR. Średnie wykorzystanie limitów wartości zagrożonej dla portfela Departamentu Rynków Finansowych (DFM), składającego się głównie z pozycji portfela handlowego wynosiło 29% (1,6 mln PLN), dla portfela Biura Maklerskiego (BM) 18% (0,4 mln PLN), natomiast dla portfela Departamentu Skarbu (DS), którego pozycje są klasyfikowane wyłącznie do portfela bankowego wynosiło 65% (10,4 mln PLN). Limit wartości zagrożonej pozycji Departamentu Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS) w akcjach notowanych na GPW był wykorzystany średnio w 49% (0,5 mln PLN) w okresie do listopada 2012 roku. Od listopada 2012 roku, w związku z przeprowadzoną restrukturyzacją zaangażowania Grupy BRE Banku w akcje PZU SA, w wyniku której Bank przejął akcje PZU SA na portfel DFS, średnia VaR na portfelu DFS wynosiła 4,6 mln PLN. Do listopada 2012 roku na wysokość wartości zagrożonej (VaR) portfela Banku miały wpływ w przeważającej mierze portfele instrumentów wrażliwych na stopę procentową – portfele skarbowych papierów dłużnych zarządzane przez DS na księdze bankowej oraz zarządzane przez DFM na pozycjach księgi handlowej łącznie z pozycjami wynikającymi z transakcji wymiany stóp procentowych. Portfele DFM instrumentów wrażliwych na zmiany kursów walutowych, takich jak transakcje wymiany walut oraz opcje walutowe miały relatywnie mniejszy wpływ na profil ryzyka Banku, a ekspozycja portfeli BM oraz DFS na ryzyko cen akcji oraz na ryzyko zmienności implikowanych opcji giełdowych obracanych na GPW była relatywnie jeszcze mniejsza. Natomiast, począwszy od listopada 2012 roku, ryzyko cen akcji (w szczególności akcji PZU) stało się drugim istotnym rodzajem ryzyka rynkowego pozycji Banku.

Poziom VaR dla BRE Banku

W poniższych tabelach pokazane zostały statystyki poziomów miar wartości zagrożonej w porównaniu z rokiem 2011 (prezentowane wartości liczbowe odnoszą się do portfela BRE Banku bez pozycji DFS).

w tys. zł	2012				2011			
	31.12.2012	średnia	maksimum	minimum	31.12.2011	średnia	maksimum	minimum
VaR IR	6 162	11 146	14 368	6 162	12 157	11 166	14 480	8 219
VaR FX	132	506	2 004	76	229	258	719	29
VaR EQ	274	245	815	0	3	30	160	0
VaR	6 171	11 241	14 885	6 131	12 217	11 118	14 238	8 118

VaR IR – ryzyko stopy procentowej

VaR FX - ryzyko walutowe

VaR EQ – ryzyko akcyjne

Poniższa tabela przedstawia analogiczne statystyki wartości zagrożonej portfela Banku łącznie z pozycjami DFS, w tym z uwzględnieniem akcji PZU, które pojawiły się w portfelu DFS począwszy od listopada 2012 roku.

w tys. zł	2012			
	31.12.2012	średnia	maksimum	minimum
VaR IR	6 162	11 146	14 368	6 162
VaR FX	132	506	2 004	76
VaR EQ	4 750	925	4 801	1
VaR	9 879	11 588	14 779	8 059

Testy warunków skrajnych

Dodatkowymi miarami ryzyka rynkowego, uzupełniającymi pomiar wartości zagrożonej, są testy warunków skrajnych, które pokazują hipotetyczną zmianę bieżącej wyceny portfeli BRE Banku, które nastąpiłyby w skutek wystąpienia tzw. scenariuszy stres testowych, czyli przyjęcia przez czynniki ryzyka wyszczególnionych skrajnych wartości w horyzoncie jednodniowym. BRE Bank stosuje równoległe dwie metody przeprowadzania testów warunków skrajnych:

- jedną, w której scenariusze składają się z dużych, ekstremalnie skorelowanych zmian jednakowych w każdej grupie, wartości czynników ryzyka,
- drugą, w której scenariusze zmian czynników ryzyka zostały skonstruowane na podstawie dużych zmian parametrów rynkowych zaobserwowanych w przeszłych rynkowych sytuacjach kryzysowych.

Na wartości testu warunków skrajnych kalkulowanego drugą metodą dla portfeli DS oraz DFM nałożone zostały limity mające charakter liczb kontrolnych. Średnie wykorzystanie tych limitów wyniosło w 2012 roku na portfelu DS 32% (39,4 mln zł)- porównaniu z 83% (103,6 mln zł) w 2011 roku, a na portfelu DFM 20% (15,2 mln zł) w porównaniu z 19% (14,3 mln zł) w 2011 roku. Spośród tego rodzaju scenariuszy największą potencjalną stratę zaobserwowano przy dużych zmianach stóp procentowych (głównie stóp krajowych). Dla scenariusza 15% wzrostu poziomu stóp procentowych, średnia zmiana wyceny portfela BRE Banku w 2012 roku wyniosłaby 38,1 mln zł. Realizacja tego scenariusza wzrostu stóp procentowych

spowodowałyby, w głównej mierze (w części odpowiadającej portfelom księgi bankowej DS instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży) pomniejszenie kapitałów BRE Banku, a w mniejszym stopniu wpływałyby na rachunek zysków i strat. Na portfelu DS średnia potencjalna zmiana wyceny przy tym scenariuszu w 2012 roku wyniosłaby 38,5 mln zł.

Średnia wartość testu warunków skrajnych, opartych na zaobserwowanych przeszłych sytuacjach kryzysowych, wyniosła w 2012 roku dla portfeli DFM 17,6 mln zł (14,6 mln zł w 2011 roku), a dla portfeli DS 48,5 mln zł (102,4 mln zł w 2011 roku).

Ryzyko rynkowe Grupy BRE Banku

Zasadniczym źródłem ryzyka rynkowego Grupy BRE Banku są pozycje BRE Banku. Poniższa tabela przedstawia statystyki poziomów miar wartości zagrożonej (przy poziomie ufności 97,5% dla jednodniowego okresu utrzymywania pozycji) Grupy BRE Banku (to jest portfeli BRE Banku, BRE Banku Hipotecznego, BRE Leasingu, Domu Inwestycyjnego BRE Banku oraz BRE GOLD FIZAN) w 2012 roku dla poszczególnych podmiotów należących do Grupy, w których zidentyfikowano pozycje ryzyka rynkowego oraz w rozbiciu na wartości zagrożone odpowiadające poszczególnym głównym rodzajom ryzyka – ryzyka stóp procentowych (VaR IR), ryzyka kursów walutowych (VaR FX) i ryzyka cen akcji / wartości indeksów (VaR EQ). Wartości miar VaR dla BRE Banku prezentowane w poniższej tabeli uwzględniają pozycje DFS łącznie z akcjami PZU przeniesionymi z BRE GOLD FIZAN.

w tys. zł	Grupa BRE Banku	BRE Bank	BBH	BRE Leasing	DI BRE	BGF
VaR IR	11 162	11 146	108	287	20	0
VaR FX	526	506	78	238	3	0
VaR EQ	5 955	925	0	0	117	5 839
VaR średni	14 800	11 588	111	299	119	6 900
VaR max	18 125	14 779	192	461	237	4 345
VaR min	9 914	8 059	61	201	55	0
31.12.2012	9 999	9 879	129	253	58	0

Dla porównania wartość zagrożona VaR na koniec roku 2011 na poziomie Grupy BRE Banku wynosiła 16 132 tys. zł (z pozycją pośrednią w akcjach PZU wynikającą z udziałów w BRE GOLD FIZAN), w tym dla BRE Banku – 12 217 tys. zł, dla BRE Banku Hipotecznego – 146 tys. zł, dla BRE Leasingu – 373 tys. zł, oraz dla Domu Inwestycyjnego BRE Banku – 91 tys. zł i dla BRE GOLD FIZAN - 5 842 tys. zł.

Ryzyko stopy procentowej portfela bankowego

W 2012 roku poziom ryzyka stopy procentowej portfela bankowego, mierzony wartością EaR (potencjalnym spadkiem dochodu odsetkowego w okresie 12 miesięcy, który nastąpiłby przy założeniu zmiany rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. w niekorzystnym kierunku i przy założeniu utrzymywania niezmiennego portfela w tym okresie) był umiarkowany dla pozycji w zł i frankach szwajcarskich, a dla pozycji w koronach czeskich, dolarach amerykańskich i euro niski w związku z niewielkim niedopasowaniem pozycji odsetkowych w tych walutach. Na koniec 2012 roku EaR (wyrażony w mln zł) wyniósł: dla pozycji w zł - 90, we frankach szwajcarskich - 14, w koronach czeskich - 8, w euro - 11, a w dolarach amerykańskich – 2.

Widoczne wahania wartości EaR (w szczególności dla zł) wynikały ze zmiany metodologii. Stopniowo od początku roku kolejne grupy produktów obejmowane były metodą portfeli replikujących w celu lepszego

odzwierciedlenia reakcji ich oprocentowania na zmiany rynkowych stóp procentowych. Znalazło to odzwierciedlenie zarówno w miarach ryzyka, jak i poziomie wykorzystania limitów.

W zakresie portfela bankowego, BRE Bank dodatkowo monitorował ryzyko bazowe, ryzyko krzywej dochodowości oraz opcji klienta.

Poniższa tabela prezentuje potencjalny spadek dochodu odsetkowego w okresie 12 miesięcy, przy założeniu zmiany rynkowych stóp procentowych w niekorzystnym, dla każdej z walut, kierunku o 100 p.b.

w mln zł	2012				2011			
	31.12.2012	średnia	maksimum	minimum	31.12.2011	średnia	maksimum	minimum
PLN	90,3	38,5	101,8	0,1	35,1	46,5	74,0	23,9
USD	2,2	3,1	9,3	0,4	4,5	1,4	6,0	0,0
EUR	10,9	5,0	15,1	0,0	2,2	3,3	9,1	0,0
CHF	14,5	17,8	27,6	11,2	18,9	16,2	27,1	9,3
CZK	8,3	7,1	9,7	3,6	7,6	5,7	8,8	3,8

XII.6. Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne BRE Bank rozumie możliwość poniesienia straty, wynikającą z nieadekwatnych lub wadliwych wewnętrznych procesów, systemów, błędów lub działań podjętych przez pracownika Banku oraz ze zdarzeń zewnętrznych. W szczególności ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne oraz ryzyko modeli.

System kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym ze swoją klasyfikacją ról i odpowiedzialności tworzy podstawę organizacyjną, w celu umożliwienia efektywnej kontroli oraz zarządzania ryzykiem operacyjnym na wszystkich poziomach struktury organizacyjnej BRE Banku. Uchwały, a także rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego (w tym zwłaszcza Rekomendacja M) stanowią punkt wyjścia dla przygotowania ram systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie BRE Banku. Zgodnie z zapisami tych dokumentów struktura kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje w szczególności rolę Zarządu Banku, Komitetu ds. Ryzyka, Dyrektora Banku ds. Zarządzania Ryzykiem, Departamentu Ryzyka, a także zadania osób zarządzających ryzykiem operacyjnym w poszczególnych jednostkach organizacyjnych i obszarach biznesowych Banku. Przygotowanie i koordynacja procesu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w BRE Banku skupione są w centralnej funkcji kontroli ryzyka operacyjnego, podczas gdy zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się w każdej jednostce organizacyjnej BRE Banku i każdej ze spółek Grupy BRE Banku. Polega ono na identyfikacji i monitorowaniu ryzyka operacyjnego oraz podejmowaniu działań służących jego unikaniu, ograniczaniu lub jego transferze.

Nadzór nad całością procesu kontroli ryzyka operacyjnego sprawuje Rada Nadzorcza Banku poprzez Komisję ds. Ryzyka.

Przez większą część 2012 roku, poziom ryzyka operacyjnego utrzymywał się na umiarkowanym poziomie, szczególnie dobry był pod tym względem I kwartał 2012. Wraz z pogorszeniem się warunków makroekonomicznych zaobserwować można było stopniowe podnoszenie się poziomu ryzyka operacyjnego.

XII.7. Adekwatność kapitałowa

Jedno z głównych zadań zarządzania bilansem bankowym polega na zapewnieniu odpowiedniego poziomu kapitału. Zarząd BRE Banku zapewnia spójność procesu zarządzania kapitałem i ryzykiem poprzez system strategii, polityk i procedur, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, które stanowią architekturę funkcjonującego procesu ICAAP. Ponadto, zgodnie z obowiązującą w BRE Banku Polityką Zarządzania Kapitałem,

BRE Bank utrzymuje optymalny poziom i strukturę funduszy własnych, zapewniając utrzymanie współczynnika wypłacalności na poziomie wyższym niż ustawowe minimum, przy jednoczesnym zabezpieczeniu wszystkich istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności BRE Banku.

Polityka zarządzania kapitałem w BRE Banku opiera się na dwóch podstawowych filarach:

- utrzymaniu optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych, przy wykorzystaniu dostępnych metod i środków (zatrzymanie zysku netto, emisja akcji, pożyczka podporządkowana, itd.),
- efektywnym wykorzystaniu istniejącego kapitału między innymi poprzez zastosowanie systemu mierników efektywności wykorzystania kapitału, ograniczenie działalności nie przynoszącej oczekiwanej stopy zwrotu oraz rozwój produktów o niższej absorpcji kapitału.

Na poziom współczynnika wypłacalności Grupy Kapitałowej BRE Banku w 2012 roku miały istotny wpływ następujące czynniki:

- wdrożenie metody wewnętrznych ratingów (AIRB) do kalkulacji wymogu z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta z tytułu ekspozycji wobec przedsiębiorstw, detalicznych ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego, w związku z otrzymaną w 2012 roku zgodą KNF i BaFin,
- decyzja Walnego Zgromadzenia o przeznaczeniu 100% zysku netto z 2011 roku na zasilenie kapitałów własnych.

Adekwatność kapitałowa Grupy BRE Banku

